

מאמר שבועי בדרכי עבודת ד' ועניני הזמן

מפי מרן פוסק הדור

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

חג הפסח תשפ"ב

עבודת ימי הפסח – לעקור את מחשבות הטבע

יסוד ועיקר חג הפסח היא חזיק האמונה בקב"ה שאינו רק בורא העולם אלא גם מנהיג העולם, וכמו שכתוב (שמות י, ב) בתורה על תכלית ניסי יציאת מצרים (שמות ח י"ח) "למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ", והיינו שהקב"ה מנהיג את העולם בכל פרט ופרט.

ולכן לפני הקרבת קרבן פסח כתיב (שמות י"ב כ"א) "משכו וקחו לכם", ודרשו חז"ל (שמו"ר ט"ז, ב) "משכו ידיכם מעבודה זרה", כי עיקר עניני חג הפסח הוא האמונה בהש"ת, וכדי שיוכלו להקריב קרבן פסח ולהידבק באמונה לקב"ה היה צריך שימסרו נפשם [וכדאי במד"ר (טז, ג) שהיה בזה מסירות נפש מצידם לשחוט את הע"ז דמצרים, ובטור א"ח סי' ת"ל שהיה בזה נס גדול וע"ש כן נקראת "שבת הגדול"] לעקור כל שייכות לעבודה זרה.

ובספרים מבואר שבכל שנה מתעורר בימי הפסח סייעתא דשמיא לבער מחשבות כפירה או מחשבות "כוחי ועוצם ידי", שכשם שבכל יום טוב מתעורר בכל שנה אותו ההשפעה שהיה בזמן הנס, כך גם בימי הפסח מתעורר הכוח שהיה לאבותינו במצרים שמסרו את נפשם לשחוט את הטלה שהוא אלוהיהם של המצרים, ובכל שנה ושנה יכול כל אחד ואחד לבער את האלילים מתוך מסירות נפש.

וזהו תפקידנו בכל שנה ושנה בימי חג הפסח, לנתק עצמינו לגמרי מכל שייכות לעבודה זרה. **ויש לידע שעבודה זרה אינו דוקא להשתחוות לצלם או לפסל, אלא עבודה זרה הוא גם לתלות את מאורעות העולם בדרכי הטבע, ומקרא מלא דיבר הכתוב (הושע י"ד ד) "ולא נאמר עוד אלוהינו למעשה ידינו", והרי שהמדמה שהצלחתו תלויה במעשי ידיו נחשב כעובד עבודה זרה, שהוא הופך את מעשה ידיו לאלוקים והרי הוא "עובד עבודה זרה של טבע". וכבר אמר המשגיח דמיר הגאון רבי ירוחם זצ"ל, שעיקר האפיקורסות והמינות שמצוי היום, הוא מה שבני אדם מדמים שכל מקרי החיים כמו פרנסה וכדומה תלויים בדרכי הטבע ואינם מסורים ביד הקב"ה, עכ"ד. וחובת הזמן בימי הפסח לעקור עבודה זרה, ובכל שנה מקבלים אנו כח מיוחד משמים בימים אלו לבער את מחשבות אלו מתוך מסירות נפש.**

ובזה יש לפרש הא דכתיב בקרבן פסח (שמות י"ב כ"ד) "ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם", ולכאורה צריך ביאור היאך נאמר בקרבן פסח "עד עולם", והרי קרבן פסח אינו נוהג אלא בזמן שבית המקדש קיים, ועכשיו בעוה"ר שחורב בית מקדשינו אין לנו קרבן פסח. אמנם להאמור יש לפרש שהפסוק "עד עולם" מתייחס לחובתנו בימי הפסח להתנתק מעבודה זרה, שכשם שבזמן יציאת מצרים היו צריכים למשוך ידיהם מעבודה זרה כדי להקריב קרבן פסח, כך גם בכל דור ודור צריכים אנו לעקור את העבודה זרה כדי להיות ראויים לקבל את השפעת ימי הפסח, וזהו על ידי שנאמין בקב"ה

שהוא בורא עולם ומנהיג העולם, ונדע שאין טבע בעולם.

◇ ◇ ◇

בספר החינוך (מצוה כ"ו) כתב שאדם שמאמין בקב"ה שהוא בורא העולם, אלא שמדמה בדעתו שהקב"ה מסר את הנהגת העולם לכוכב או למלאך הנמצא תחת שליטת הקב"ה, הרי הוא עובר בלאו ד"לא יהיה לך אלוקים אחרים על פני", עיי"ש.

ונראה שכמו כן אדם שמאמין שהקב"ה בורא עולם, אלא שמדמה שעולם כמנהגו נוהג וכביכול לאחר שהקב"ה ברא את העולם הוא עזבו ומסר את הנהגת העולם לכוחות הטבע, הרי הוא עובר בלאו זה דעבודה זרה דכתיב "לא יהיה לך אלוקים אחרים על פני", ודינו ככופר ממש, **ורבינו החזון איש זצ"ל היה חושש לעצמו ל"יין נסך" לא רק ממחלל שבת ממש, אלא גם ממי שפגום באמונה ש"כי אני ה' בקרב הארץ".**

והמשגיח דפוניבז' זצ"ל היה רגיל לעורר, שעיקר עבודת האדם הוא להתחזק באמונה וביטחון, ופעם נכנס אחד מגדולי המשגיחים לדבר עם המשגיח דפוניבז' הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, ובמהלך הביקור שאל המשגיח דפוניבז' "האם בישיבה שלכם מאמינים בקב"ה", וביאר דאע"פ שבוודאי אמונה שכלית יש לכל אחד, אבל אמונה חושית לאו כל אחד זוכה לזה, ועל זה הוא שואל "האם הם מאמינים בקב"ה", והיינו האם מרגישים בכל ברכה כאילו הקב"ה נגדם ממש, וכן כשמדברים עם חברים האם מרגישים שהקב"ה שומע כל דיבור ודיבור וכמוש"כ (מלאכי ג' ט"ז) "ויקשב ה' וישמע ויתב בספר זיכרון לפניו", ומי שזוכה להגיע למדרגה זו, ממילא יברח תמיד מהעבירה.

◇ ◇ ◇

פעם דיבר אחד לפני מרן הגרי"ז זצ"ל בהתפעלות על הפלא הגדול שאפשר לשוחח על ידי הטלפון מארץ ישראל לאמריקה, (והיה זה בימים ההם כאשר התאפשר לראשונה להתקשר בטלפון בין שני מדינות), **והשיב לו מרן הגרי"ז זצ"ל, שהוא עצמו מתפעל לא פחות גם מעצם הדבר שהוא מדבר עכשיו והשני שבסמוך לו שומע אותו, ורק מי שאינו מתבונן בנפלאות הנהגת ה' שבתוך הטבע, הוא מתפעל דווקא מהטלפון שהוא המצאה חדשה, והוסיף עוד מרן זצ"ל ואמר, שכאשר יעבור עוד זמן עד שבני אדם יתרגלו לאפשרות לדבר בטלפון מאר"י לאמריקה, כבר לא יתפעלו גם מהפלא שבטלפון אלא יחשבו שזהו דבר פשוט ומובן, כי דרך האדם להתפעל רק מחידושים ולא ממה שהוא מורגל אליהם ואינו שם ליבו להתבונן בפלא שבדבר, וא"כ מי שמתבונן כסדר בנפלאות הבורא שבתוך הטבע, הוא יראה תמיד את נפלאות הבורא, ולא יהיה אצלו חילוק בין טבע לנס, וזכה מרן זצ"ל להגיע להכרה ברורה שאין שום טבע בעולם והכל מגזירת עליון.**

◇ ◇ ◇

לרגל יום השלושים להסתלקות מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

קטעים נבחרים מתוך שיחה שנערכה בין מרן שליט"א לידידו מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל - י"ב ניסן תשע"ו

רבינו: צריך להביא את משיח.

הגר"ח ק: שלום עליכם. מה נשמע?

הגר"ח ק: מוצאי שביעית עדיין לא נגמר, "במוצאי שביעית בין דוד בא". (מגילה י"ז ע"ב).

רבינו: ברוך ה'. אנחנו במצב קשה, אין לך יום שאין קללתו מרובה משל חברו, גומרים עם משהו אחד מיד מתחיל משהו אחר.

רבינו: "עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו". (ירמיהו ח, כ).

במערכה על 'בני ישראל' מהודו הייתי אצל אביכם הסטייפלער שפעל בתוקף לגדור את הפרצה, ואז עוד היה מדובר על ספק יהודים, אבל היום רוצים להעלות לארץ כאלו האוחזים בדת הנוצרית ממש הנקראים "יהודים נוצרים".

הגר"ח ק: לפי הסימנים של הגמרא בכתובות, המשיח צריך כבר לבוא. **מרן** הגר"ח ק הוציא מארון הספרים גמרא כתובות, והחל לקרוא את דברי הגמרא בדף קי"ב ע"ב "אמר רבי זירא אמר רבי ירמיה בר אבא, דור שבן דוד בא קטיגוריא בתלמידי חכמים".

אנחנו יכולים וצריכים לקיים "מאויב תחכמי מצוותיך" - ללמוד מהרשעים את דרכי המלחמה. החפץ חיים אמר "הם עובדים על השקר בדרך אמת, ואנחנו עובדים על האמת בדרך שקר".

רבינו: ברמב"ם מכתבי יד עתיקים ומוסמכים מובא, שלפני ביאת משיח עתידים לבוא נוצרים וישמעאלים לארץ ישראל.

הגר"ח ק: "עקבתא דמשיחא".

הגר"ח ק: "עתידין כל אילני סרק שבארץ ישראל שיטענו פירות", (גמ' כתובות שם). כשיבוא משיח כולם יחזרו בתשובה, והאנשים שהיו 'אילני סרק', יטענו פירות והיו תלמידי חכמים.

רבינו: הגר"ח מלוואליץ זצ"ל פירש מה שנאמר בסוף המשנה בסוטה "אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, שזהו קלה בפני עצמה, שבדור עקבתא דמשיחא יראי ה' יתיאשו וירפו ידיהם מללחום מלחמת ה' בחוטאים, עד שלא יהיה על מי להישען אלא על אבינו שבשמים.

רבינו: כפי הנראה אנחנו עומדים כבר עכשיו ב"דורו של משיח".

נרבת הרבני הנגיד הרב הגאון רבי שמואל דוד הכהן פרידמן שליט"א

מח"ס שדה צופים על הש"ס

לע"נ מרן שר התורה רבי שמריהו יוסף חיים בן מרנא ורבנא רבי ישראל יעקב קניבסקי זצוק"ל לרגל יום השלושים

הגליון נתרם לעילוי נשמת רבקה בת הר"ר יעקב ע"ה

נלב"ע ערב ראש חודש אדר ב' תשפ"ב
נרבת ידידינו עוז הרב זק, בר שליט"א

מצינו חילוק בין לשון התורה ללשון חכמים איך קרוי חג הפסח, שבכל מקום שנזכרו בתורה ימים אלו הרי הם נקראים בשם "חג המצות", ואילו בלשון חכמים נקראו ימים אלו בשם "חג הפסח", ויש להבין למה שינו חכמים את שם החג מהנאמר בתורה.

ובספה"ק "קדושת לוי" [וכ"כ בס' דרך אבות בשם זקנו ר' אברהם אחי הגר"א] פירש בזה שהקב"ה משתבח בישראל על שהלכו אחריו במדבר שיצאו ממצרים באופן של "וגם צדה לא עשו להם" וכמש"כ זכרתי לך חסד נעורך וכו', ולכן קורא הקב"ה לחג זה על שם המצות להורות את שבחם של ישראל, ואילו אנו קוראים ע"ש השבח לקב"ה ש"פסח" על בתינו.

ונראה עוד בביאור הדבר, שבאמת עיקר תוכן החג ועניינו מתבטא בשם 'חג המצות', ומשום שהמצה שהיא לחם עוני מרמזת על עיקר התכלית שהקב"ה הוציאנו ממצרים - כדי שנהיה עבדיו, שהרי המצה היא מאכל עבדים העשויה מקמח ומים בלבד, ותכלית יציאת מצרים היא להיות עבדי ה' ולא כדי שנחיה כתאוות ליבנו, וכדכתיב (במדבר ט"ו, ל"ט) "אני ה' אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים".

אולם ברבות השנים לאחר שיצאנו לגלות, קבעו חכמים את שם החג בשם 'חג הפסח', ומשום שבהיותנו בגלות תחת ניסיונות וקשיים, חובת השעה להשריש מסירות נפש לקב"ה כדי להתגבר על ניסיונות התקופה, ולכן קבעו את שם החג - 'חג הפסח' על שם מסירות נפשם של אבותינו שקשרו את הטלה לכרעי המיטה, [וכמבואר בטור (או"ח סי' ת"ל) שהמצריים שאלום "למה זה לכם, והשיבו לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו, והיו שיניהם קהות על ששחטין את אלהיהן". וביותר, שם ישראל לא עשו כן בצנעה, אלא עשאוהו צלי - דבר שמפיץ ריח ומפרסם את הדבר לכל, והוא אף דרך תענוג ויש בזה זלזול יותר באלוהיהם], כדי שנדע למסור נפשינו לקב"ה ולקיים רצונו בלא שום פחד, עם כל הקשיים הכרוכים בכך בגלות.

ועוד יש לומר שאנו קוראים לחג בשם "חג הפסח" כתפילה לקב"ה, שכשם שבגאולת מצרים פסח הקב"ה על הסדר וגאל אותנו לאחר מאתים ועשר שנים, כך גם בגלות זאת אף אם עדיין לא הגיע זמן גאולתנו, יפסח הקב"ה על סדרי הגאולה ויקדים לגאול אותנו, ועוד - שכשם שבמצרים גאל אותם הקב"ה אע"פ שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה ופסח על סדרי הגאולה, כך גם בימינו אף אם אין אנו ראויים לגאולה, יפסח הקב"ה על סדרי הגאולה ויגאלנו במהרה.

כמה רמזים במצה

א המצה היא קמח ומים לבד, ורומז לנו להיות מסתפק במועט ולכבוש את תאוות העולם הזה.

ב החילוק בין מצה לחמץ היא שבמצה מתעסקים בכל הזמן ולא מחמיץ, וזהו רמז לנו - שגם אנו צריכים להתעסק בכל רגע בתורה ובעבודה, ורק ע"ז לא ניטמא שאם אין האדם עולה מעלה מיד הוא יורד מטה מטה כידוע.

ג מצוות מצה רומז לענווה ופשוטות - שהמצה אינו טופח ועולה למעלה, אבל מצד שני, אנו יושבים מסובים כבני מלכים - שכל ישראל בני מלכים הם, והרמז בזה שבאופן כללי צריך האדם לנהוג במידת הענווה, ששורש הטומאה היא הגאווה של "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה", אבל יחד עם זאת צריכים אנו להתגאות בכך שאנו בני מלכים - שהקב"ה הבדילנו מן התועים, ואין אנו מתפעלים מהחופשיים התועים כלל.

האמונה והתורה כרוכים זה בזה

בספירת העומר אנו מקשרים בין פסח לשבועות, [וכמו שנאמר ממחרת השבת - והיינו פסח תספרו חמישים יום עד שבועות], והטעם בזה מפני שהאמונה והתורה קשורים זה בזה, ומתחילים בפסח מפני שהאמונה היא יסוד הדת, וצריכים תחילה להתחזק באמונה שהקב"ה משגיח על עולמו והוא המנהיג, אבל מאידך בזה לבד אין מספיק, כי צריך גם קיום המצוות בפועל, ואמונה בלבד בלי קבלת עול תורה אין לה קיום, ולכן קושרים את הפסח בשבועות - כי שלמות חג הפסח הוא על ידי קבלת התורה בחג השבועות.

וזהו הטעם שבפסח אין אנו אומרים הלל השלם, כי מאחר שחג הפסח היה קודם קבלת התורה, עדיין חסר לנו אז השמחה השלמה, ולכן לא שייך לומר הלל השלם.

וזהו הטעם שבפסח אנו מקריבים קרבן שעורים - ומפני ששעורים הוא מאכל בהמה, ולפני קבלת התורה אנו עדיין כבהמות שהולכים אחר תאוות ליבם, אבל בשבועות מביאים קרבן מחיטים מובחרים - שאז קיבלנו את התורה, ונעשינו כבני אדם. (עין מהרש"א ר"ה ט"ז ע"א).

וזהו הטעם שבפסח לא נזכר בתורה להדיא לשמוח, ומפני שהשמחה בפסח היא עדיין בהסתור, כי לא נשלמה השמחה בלי קבלת התורה.

פסח הוא זמן מסוגל להתעלות בתורה

ויש לידע שהימים הללו מסוגלים מאוד להתעלות בתורה ויראת שמים, שהלא עיקר עניין יציאת מצרים אינו החירות גשמית בלבד, אלא בעיקר הוא חירות רוחנית, שביציאת מצרים זכו ישראל לצאת ממ"ט שערי טומאה ולהתקדש לגמרי עד מתן תורה שזכו להגיע למעלת "בן חורין" וכמו שאמרו חז"ל (אבות ו' ב') "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה", ועל כן בכל שנה ושנה בפסח מתעורר סגולת הזמן לצאת לחרות כפשוטו מהיצר הרע בלימוד התורה, וכמו שזכו אבותינו להיות בן חורין על ידי עסק התורה לאחר יציאת מצרים.

לקט עובדות הליכות והנהגות מגדולי הדורות בענייני חג הפסח שקיבל מרן שליט"א מרבנותיו

א.ה. הרבה מהעובדות המובאים כאן נוגעים להלכה, וכדי לעמוד על הדברים היטב יש לעיין במקורות הדברים בספרי רבינו.

שרויה בפסח

א הגר"א זצ"ל אכל קניידלעך בפסח, ולא נתברר לי אם הקיל בכל אופן או רק באופן שהניחן במים רותחים שאינו מחמיץ, ושמעתי מזקני זצ"ל (או מאחיו הג' רבי אברהם זצ"ל) שחתנו של הגר"א סיכם עם הרבנית של הגר"א שבקערה שלו לא יניחו קניידלעך בפסח, אבל הגר"א זצ"ל הרגיש בדבר בסעודת ליל הסדר, והכניס לו הגר"א קניידלעך לתוך הקערה שלו.

ב החפץ חיים לא היה אוכל שרויה בפסח וכששאלוהו הרי הגר"א לא הקפיד על כך, השיב מי יתן לי ממצותיו של הגר"א ואוכל גם אני שרויה.

ג כפי ששמעתי אצל הבעש"ט הקדוש עדיין לא היתה הקפידא של שרויה בפסח, והמגיד ממעזריטש צוק"ל הוא שהתחיל לנהוג פרישות בזה ביותר, והיה לו בזה עוד טעם כמוס.

ד הגר"ח מבריסק זצ"ל החמיר שלא לאכול קניידלעך בשני הימים הראשונים של פסח, כיון שמבטל בזה דין 'לחם עוני'. אבל בשאר הימים לא הקפיד על זה, ואמנם לעצמו לא אכל שרויה אבל לא 'הקפיד' על זה.

ה מרן הגרי"ז זצ"ל (הגאב"ד דבריסק) נהג לא לאכול קניידלעך בפסח משום שרויה, אבל לא החמיר בכל מיני חומרות שנהגו אצל חסידים ואנשי מעשה, כגון שמכסים את המצות בשעת הסעודה, ובודקין כוסות אם יש בו פירור מצה וכו'.

ו עובדא ידענא בבן תורה אחד שנשא אשה עם אחת ממשפחת חסידים שמקפידים מאד על שרויה, והיא אמרה שמוכנה לבשל עבורו כרצונו, אבל היא לעצמה לא תטעם משרויה, וזה לא יזיק לבעלה כמלא נימא, אבל בעלה לא הסכים להניח לה להחמיר בביתו שלא לאכול שרויה, עד שהסכימו לנהוג כהכרעת רבינו החזון איש זצ"ל, והוא השיב שאינו רואה טעם למה הבעל מתעקש שהיא תאכל שרויה, ועליו להניח לה כמנהג בית אביה כשאינה מפריעה לו במנהגיו, שאין לו לכופה לשנות מנהגה ולריב עמה אם אין רצונה בכך.

ז כ"ק האדמו"ר משאץ מלונדון - הגאון הצדיק רבי שלום מאסקאוויטש

מכירת חמץ

ח שמעתי מפי הגאון רבי יששכר פרדס זצ"ל שנכח אצל האדמו"ר הקדוש הזקן מאוסטרובוצא זצ"ל בערב פסח, וקרא לשלשה ואמר הריני מפקיר כל חמצי ואפילו מה שנמכר אם לא חל המכירה הרי היא מעכשיו הפקר.

ט סיפר לי חמי הרה"ח רבי יעקב שכטר זצ"ל, שבגלילות הונגריה לא הכירו מושג כזה שרב העיר מוכר לכל בני העיר את החמץ בערב פסח, אלא כל אחד היה מוכר לגוי שהיה עובד בביתו, ורב העיר היה נותן נוסח של מכירה לכל אחד, ולאחר מכן כשהתחילו למכור במכירה המונית כמו היום, התעורר פולמוס ורעש דמייחזי כהערמה.

י בשעתו דיברתי עם כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל אודות בן חו"ל הנמצא כאן בארץ ישראל ומכר חמצו כאן, ונמצא דכשחזר וזוכה הרב מהנכרי את החמץ במוצאי פסח עבור אלו שמכרו לו, הרי אצלו שנוהג יו"ט שני עדיין פסח, וכ"ק האדמו"ר זצ"ל אמר לי שאינו עובר בבל יראה, דכיון שאינו זכות בשבילו לקנות החמץ אין הרב יכול לקנות בשבילו שלא מדעתו, ונשאר עדיין של הנכרי ואחר עבור יו"ט שני זוכה בו הישראל מעצמו, (דלפי המבואר בשטר מכירה יש לנכרי לשלם יתרת החוב לאחר הפסח, וכיון שאינו משלם, גובה הישראל חובו ע"י שזוכה בחמץ שנמכר לנכרי).

יא הגה"ק מהרי"ל דיסקין זי"ע לא היה אוכל מצה אלא כזית בליל הסדר בלבד, שלרוב דקדוקיו וחששותיו היה חושש על המצות שלו שמא נתחמצו, וכן נהג הגאון מטרנפול ז"ל (החבצלת השרון), וסיפר לי הגה"ח ר' אלימלך רומפלר ז"ל, שהרה"ק מהר"א מבעלזא אמר שלא היה אוכל בפסח אלא כזית אחד בליל הסדר, אך כיון שאביו אכל כל הפסח אף הוא יאכל.

יב סיפר לי הגאון רבי אליעזר סילבר זצ"ל שהוא זכה בעצמו להיות בליל הסדר אצל גאוני הדור - ה"צפנת פענח" וה"אור שמח", וראה שהם דקדקו שכל אחד יקנה את המצות כדי שיהא בגדר "לכם".

יג סיפר לי הגאון רבי זידל סמיטיצקי זצ"ל שהיה יחד עם הגה"צ רבי הירש גליקסון זצ"ל - חתן הגר"ח מבריסק זצ"ל באפיית מצות, והיה רבי הירש מתוח מאוד שמא ייכשל באיסור חמץ, וניגש לשאול את רבי זידל זצ"ל מה דעתו על כשרות המצות, והשיב לו רבי זידל "חשש חמץ בוודאי אין כאן, אבל יש כאן חשש מצה" - שכן מצותיו היו שרופים ממש מרוב חששותיו.

ענייני החג

יד שמעתי מפי הגה"צ רבי שמואל יוסף רבינוב זצ"ל (מג"ש בקלויז של הגר"א בוילנא) שעפ"י הזוה"ק הדקדוקים שעם ישראל מדקדקים בשמירה מחמץ, הוא כמו תכשיטי כלה, שכמה שמוסיפים לה יותר תכשיטים הוא נאה יותר, וכמו כן אף החומרות שישאל מחמירים בפסח, שהם מייפים ומהדרים את המצוה, ובכל חומרא שאנו מוסיפים, הקב"ה נהנה מזה ומתפאר בנו.

טו ידוע הא דאיתא במעשה רב על הגר"א שהיה קונה חמץ מהגוי במוצאי חג הפסח. וכ"ק האדמו"ר מגור בעל ה"בית ישראל" זצ"ל הראה לי מקור לכך

מדברי התרגום יונתן בפרשת בא "ברמשא דעשרין ותרין תיכלון חמיע", והיה נוהג כן מידי שנה ושולח במוצאי הפסח אחד מבני ביתו לקטמון לקנות בקבוק בירה מגוי.

טז כ"ק האדמו"ר משאץ מלונדון זצ"ל היה תקיף בדעתו שמצות מכונה הם כחמץ גמור, אך מ"מ אחר ימי הפסח היה מעמיד על שולחנו מצות מכונה, והיה אומר "לפני הפסח אני אמנם מזהיר שלא לאכול ממצות אלו, אך עכשיו לאחר הפסח חלילה לי לומר שיהודים אכלו חמץ, ולכן אני מעמידם על שולחני להורות שאין בזה חשש חמץ שעבר עליו הפסח, ואין בכך שום סתירה, כי אמנם לגופו של עניין נראה לי שהמצות הם כחמץ, אך מאידך לא אוכל לומר שיהודים אכלו חמץ בפסח.

יז בהגדה של פסח, "לא אמרתי אלא בשעה שמצות ומרור מונחים לפניך", כמדומה ששמעתי ממור"ר זצ"ל בטעם הדבר, שיסוד סיפור יציאת מצרים הוא ללמד את יסודות האמונה לבנינו אחרינו, והנה מי שאינו מקיים מצוות, לא שייך שיחנך את בניו על ידי סיפור דברים, שכמה שהאבא ידבר בהתלהבות על אמונה, הדבר לא ישפיע כלל על בניו כל כמה שהבנים רואים שדיבורי האב אינם אלא מהשפה ולחוץ שהרי הוא עצמו אינו הולך בדרך התורה - ואינו מקיים את דיבוריו, וזהו "לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך", שבלא קיום המצוות של מצה ומרור, אין שום כח לכל סיפורי ההגדה, שאינם משפיעים על נפש הבן אם אין האב מקיים את המצוות.

יח הגה"צ רבי אהרן כהן זצ"ל - ר"מ דשיבת חברון, הציע לפני מרן הרב מבריסק זצ"ל חידושו דבפסח יש ב' חגים נפרדים שבמקרה נפגשו יחדיו א. חג הפסח. ב. חג המצות. ומרן זצ"ל שמע ושתק, וכשהלך ר' אהרן ואמר למרן זצ"ל א גוטן יו"ט, השיב לו מרן זצ"ל "א גוטן חג המצות, א גוטן חג הפסח".

סגולת הזמן בליל הסדר

(נאמר השנה בדרשות שבת הגדול בירושלים ובבית שמש)

המלך, שאם אהיה בארץ ישראל כמתעסק יש לדון שאין יוצאים בזה המצווה, ועכ"פ מאבדים בזה סגולת ישיבת ארץ ישראל אשר על זה אמרו חז"ל (כתובות קי, ב) "הדר בארץ ישראל כאילו יש לו אלוה", דכל זה דווקא מי שמרגיש שנמצא בארץ ישראל שהוא מקום קדוש, עכ"ד.

וכעין זה יש לידע בליל הפסח, שאנו נמצאים בזמן קדוש מאוד, וכל חטא בליל הסדר פוגם מאוד בלילה זה יותר מכל השנה, ועכ"פ צריך לזהר שלא להיות בליל הסדר בגדר "מתעסק", אלא לזכור שהשכינה הקדושה נמצאת עמנו ויש לנהוג בקדושה כראוי ללילה קדוש כזה, ולנצל את סגולת הזמן ובפרט בשעת אמירת ההגדה להשריש אמונה בעצמינו ובבנינו, ובפרט בדורינו שנתרבה הכפירה ודעות כוזבות באופן מבהיל, שהגויים והחופשיים מאמינים בהבליהם שהאדם יסודו מקוף לפני מיליארי שנים וכו', צריך במיוחד לנצל את סגולת הלילה להשריש אמונה בלב הבנים.

וצריך כל אחד לומר את ההגדה בשמחה ובהתלהבות עד שיהיה ניכר על כל היושבים בביתו מתנועות גופו את גודל שמחתו כאילו יצא עתה ממצרים, וכמבואר בלשון הרמב"ם שכתב חייב אדם "להראות" את עצמו כאילו יצא ממצרים, וכתב החיד"א (בפירוש "בתי הנפש" על הגדה של פסח) בביאור הלשון "להראות את עצמו" וז"ל "בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, פירוש, לא סגי במחשבה ובליבו שיקבע בליבו כאילו הוא יצא ממצרים ושמח בליבו, אלא צריך להראות בהתלהבות הגוף שיכירו וידעו כל היושבים בביתו מתנועות שמחתו וגופו שהוא עושה לשם שמים", עכ"ל.

ונהגתי ללמוד עם בני הבית את דברי הזוה"ק (רע"מ שמות ב, מ וכיום נדפס בהרבה הגדות קודם מגיד) לפני תחילת סיפור יציאת מצרים, שם מבואר כמה שמחה ונחת רוח יש לקב"ה יחד עם כל הפמליא של מעלה בעת סיפור יציאת מצרים, יעו"ש בנוראות ורוממות הדבר.

וליל הסדר הוא זמן מסוגל להשריש יראת שמים בבנו, וכמש"כ בס' מנוחה וקדושה (ח"ב סי' יט) שמי שברא אותנו ואת יצרנו הרע יודע, שבשעה שמצה ומרור מונחים לפניך - אז מועיל מעשה השרשת יראת שמים לבנו, ולא בעת אחר, כמש"כ יכול מראש חודש וכו', עיי"ש.

קדושת ליל הסדר נורא מאוד, שהשכינה הקדושה יורדת למטה ונמצאת איתנו. והמהר"ל (בפירושו על ההגדה, דברי נגידים) כתב בביאור הטעם שנהגו ללבוש קיטל בליל הסדר, שעבודת ליל הסדר הוא כעבודת כהן גדול ביום הכיפורים לפני ולפנים, וכמו שכהן גדול לבש בגדי לבן, כן גם אנו לובשים בגדי לבן בשעת עבודה זו, ויש ללמוד מזה שכל פגם בעבודת הלילה הוא כפגם בעבודת כהן גדול ביום הכיפורים שפוסל העבודה ח", ומאידך אם זכה הרי הוא ככהן גדול לפני ולפנים, ויש לזהר מאוד לא לבזבז הזמן בלילה הקדוש הזה.

ובתרגום יונתן (בראשית כ"ז א') מבואר שליל הסדר הוא עת רצון שאוצרות השפע נפתחים בו, והוא לילה מסוגל לברך את בנו, וביאר שם בתרגום יונתן שלכן יצחק בחר לברך את בנו דווקא בליל הסדר כי "לילאי דין עילאי משבחין למארי עלמא ואוצרי טלין מתפתחין ביה", [בתרגום: "לילה זה עליונים משבחין לאדון עולם ואוצרות השפע נפתחים בו"], ולכן נהגו ישראל לברך בלילה זה את הבנים והנכדים.

ובפרט השנה שליל הסדר חל בשבת, שזכות השבת מגינה ומצטרפת לזכות היו"ט, [וכעין מה שמצאנו בראש השנה שחל להיות בשבת שאין תוקעים בשופר, וזכות השבת חשוב להגן עלינו כתקיעת שופר], והזמן מסוגל מאוד לרחמים ולרצון ליחיד ולרבים, וראוי לכל אחד להתפלל לה' בליל שימורים שיחוס ויושיע אותנו בישועת הכלל והפרט.

ובשעה שנסעתי לארץ ישראל, עברתי דרך צרפת ונכנסתי להגה"ק רבי מרדכי פגרמנסקי זצ"ל, ושאל אותי רבי מרדכי להיכן אני נוסע, והשבתי לו שאני נוסע לארץ ישראל, והתפלא רבי מרדכי ושאל איך אינני מפחד לנסוע לארץ ישראל, והלא אותו הלשון הרע ממש, שמדברים אותו בהיכל המלך בארץ ישראל, הוא הרבה יותר חמור ממי שמדבר לשון הרע בחוץ לארץ, ומפני שהמלכלך את היכל המלך עונשו חמור הרבה יותר מהמלכלך מקום אחר, וכדי לבוא לארץ ישראל צריך הכנה רבה - להיות ראוי לעבוד את המלך בתוך פלטרין שלו. אמנם כשאמרתי לו שאני כבר באמצע הדרך לארץ ישראל וכבר יצא הדבר ממחשבה למעשה, הסכים לי להמשיך בנסיעתי לארץ ישראל, אך הוסיף והזהירני שלא אשכח בכל עת שאני נמצא בהיכל

נדבת ידידינו הרב ברוך טנור שליט"א ראש רשת הכוללים "חסדי דוד" שבנשיאות מרן שליט"א כהוראה לקב"ה על השמחה הגדולה באירוסיו בנו הבה"ח יצחק נ"י מבחזירי ישיבת מיר ברכפלד עב"ג לבית משפחת הרב ברוך פלקס שליט"א
יה"ר שיוזבו לבנות בית נאמן בישראל ולראות דורות ישרים ומבורכים אב"ר

לע"נ הרב ר' יקיר ב"ר נח ז"ל מרגלי נלב"ע י"ד כסלו תשפ"ב ת.נ.צ.ב.ה.
הונצה ע"י בנו הרב דוד מרגלי הי"ו

נדבת ידידינו עוז העומד לימינינו הרב מורי בנק שליט"א ממקורבי מרן שליט"א לעילוי נשמת אביו אליהו בן יהודה לייב הלוי ואמו בלומא יעטא בת יצחק יעקב הלוי ז"ל יהי רצון שעם מלאות כ"ו שנה מזמן נישואיו כהכוונת ועצת רבינו שליט"א בדרום אפריקה, יזכה להמשיך לרוות רוב נחת דקדושה מכל בני משפחתו הרוממה, ויזכה יחד עם כל בית ישראל לפסח כשר ושמח

דברים שנאמרו השנה בדרשת שבת הגדול על מצבינו בעת הזאת

לנהוג, אבל בגלות האחרון תחת רשעי ופריצי עמינו, אנחנו כספינה המטורפת בלב ים, שמתחדשים בכל זמן שאלות חדשות היאך להתנהג, ואין לנו קבלה ברורה על כל שאלה כדת מה לעשות, ועל זה יש לקונן "קינה לאסף".

וזוהו מה שאמרו חז"ל על הפסוק (דברים כ"ח ס"א) "גם כל חולי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזה" וכו' דזהו סילוקן של ת"ח, ומשמע שמכה זו דסילוקן של תלמידי חכמים יותר גרועה מכל התוכחות, והיינו משום שבשעה שהדור נשאר בלא תלמידי חכמים שירור את העם, הרי הדור נשאר הפקר כצאן ללא רועה, וזהו המכה הקשה ביותר לעם ישראל, שצריכים להתמודד עם גלות הדעת שאין לנו עליהם דרך מסורה.

התעוררות לצפות לגאולה

ובעת הזאת צריכים אנו ביותר לצפות לישועה ולגאולה, ובגמ' (שבת ל"א ע"ב) מבואר שבשעה ש"מכניסים אדם לדין" שואלים אותו "צפית לישועה", ומשמע שלפני כל הדין וחשבון הארוך שעושים עם האדם על כל פעולותיו במשך ימי חייו, שואלים אותו כבר ב"כניסה" לדין, אם ציפה לישועה. ושמעתי מפי הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל לדקדק מלשון חז"ל שלא אמרו "קיווית לישועה" אלא "צפית לישועה", וביאר שבאמת יש חילוק גדול בין מי שמקווה לישועת ה' למי שמצפה לישועת ה', ש"לקוות" לישועת ה' היא מדריגה יותר פשוטה וכל יהודי מקווה שמישיח צדקינו יבוא, אבל לצפות הכוונה לחכות לו בכל רגע, וכמו מי שקובע פגישה לשעה 9 בבוקר, שהוא ממתין ומוכן לשעה היעודה, וזהו מדריגה גבוהה, והקב"ה דורש מאתנו מדריגה כזאת להיות "מצפה לישועה".

ובפרט בעת הזאת שהתגברו מאוד "חבלי משיח" הרי בוודאי החובה כפולה עלינו לצפות ממש למשיח, וכפי הנראה כבר התחילו המלחמות של תקופת משיח וכמבואר במדרש שבדור האחרון לפני ביאת משיח, בשעה שיגיע הזמן להתחיל במלחמות בין המדינות כדי לזרז את ביאת משיח, הקב"ה כופה כביכול את האומות לעשות מלחמות, והיינו שלא יעשו מלחמות מחמת סיבות טבעיות כדרך שאר מלחמות, אלא הקב"ה יכניס בליבם לעשות מלחמות שלא עפ"י שכל, ויתעוררו מלחמות גדולות שבסופם ינקום הקב"ה בגויים וברשעים ובמינים ואפיקורסים, ועכשיו רואים אנו את קיום הדברים הללו לעינינו, שרוסיה לא רצו לבוא למצב זה של מלחמה, ואוקראינה בודאי לא רצו בזה, אלא שהקב"ה סיבב אותם שיבואו לידי מלחמה.

ובגמ' (סנהדרין צ"ח ע"ב) איתא על רבי יוחנן שאמר "ייתי ולא איחמיניה", והיינו שרוצה לקבל פני משיח, אבל אינו מוכן לקבל את הייסורים של חבלי משיח, ושמעתי מהגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל ששמע מהגה"צ רבי יצחק בלאזר זצ"ל, שאין כוונת רבי יוחנן מפני הייסורים הגשמיים שיבואו בעת חבלי משיח, שהרי רבי יוחנן עצמו היה בעל ייסורים גדול, שעשרה בנים שהיו לו, נפטרו כולם בחייו, ובודאי היה יכול לסבול אף את הייסורים שבחבלי משיח, אלא כוונתו שלא יוכל לסבול את חילול ה' הנורא שיהיה בעת חבלי משיח, וכפי שאנחנו רואים בעינינו בזמנינו, ששונאי ה' שולטים בפלטרין של מלך בארץ ישראל ובירושלים ומחללים אותה באופן מבהיל, ומשיכחים שם שמם ותולים הכל בכוחם וגבורתם ח"ו.

התעוררות לתקון המעשים

ובימים אלו יתעורר כל אחד לתקן דרכיו, ולהוסיף במה שיכול, ולא יבזבז זמנו, וכל אחד יודע מרת נפשו לתקן את אשר צריך תיקון, וכגון שלא ליטמא בלשון הרע, וכדומה.

ויש לזכור שבכל לילה נשמת האדם עולה למעלה לתת דין וחשבון על כל מעשיו שביום האחרון (כדאיתא במדרש תנחומא משפטים פ"ס ט"ז, ובתיקונ' ז' קמב), וצורת הנשמה ודרגתה נקבעת בכל יום מחדש לפי מעשיה, והנשמה גם חוזרת אח"כ בבוקר לאדם באותה הצורה שנקבעה דרגתה בלילה לאחר הדין וחשבון, וכפי צורת נשמת האדם שנקבע לפי מעשיו בעולם הזה, כן נשאר אח"כ צורת נשמתו לעתיד לנצח נצחים, ועל כן יש להתעורר לתשובה ולתיקון המעשים, ויעזור הקב"ה שנזכה לעבדו בלבב שלם כרצונו ית"ש.

מנהג ישראל שבדרשת שבת הגדול מזהירים אודות ענייני צניעות ועל שאר קלקולים שצריכים תיקון. והטעם לזה י"ל מאחר שבחג הפסח נצטוונו על מצות מצה שתכליתה להפריש אותנו מהבלי העוה"ז ולידע שהעיקר הוא התכלית בעוה"ז, לכן הזמן גרמא לעורר לתשובה באופן כללי על פירצות הזמן, וביותר יש לעורר על ענייני צניעות כיון שבבילי הסדר השכינה הקדושה יורדת למטה ולכן צריך להיזהר ביותר מענייני פריצות שמסלק את השכינה ה' וכמו שכתוב (דברים כ"ג ט"ו) ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, ובפרט שמצרים היא מקום הטומאה וכדכתיב "ערות הארץ", וכדי לזכות להארט יציאת מצרים עלינו לתקן עצמינו בענייני קדושה, ולכן נעורר מעט על כמה עניינים הצריכים תיקון:

הזירות בענייני צניעות

עומדים אנו עכשיו בתקופת האביב, ותיכף מתחיל הקיץ שהוא תקופה של פריצות ברחובות ל"ע, וכל אחד יראה לשמור את בני ביתו שילבשו בגדים בלא שום נדנדו פריצות, שהפריצות גורמת שהקב"ה יסלק את שכינתו מאתנו ל"ע, וכמוש"כ (דברים כ"ג ט"ו) "ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך", ואם הקב"ה מסלק שכינתו מאתנו אז אנו ח"ו מופקרים כאיילות השדה ה' ירחם.

ובמיוחד יש לעורר אודות מה שנפוץ ונתפשט בעוה"ר אפילו אצל בני תורה, שנשותיהם הולכות עם פאה נכרית בשערות ארוכות, וזהו פריצות ודבר ערוה ממש, והפריצה גובר והולך רח"ל, וכשאשת בן תורה הולכת כך עונשה ועונש בעלה כפול שהרי זה חילול ה' ואדם נתפס ח"ו על עוונת אנשי ביתו, וצריך למחות בהם שאין מקומם ביגנו.

וכן כבר עוררנו כמ"פ אודות המכשול המצוי בשערות הנמכרות בשוק לפאות נכריות או תוספות שער, שמצוי בהם הרבה שערות הבאים מבתי עבודה זרה בהודו, ולכן אין לקנות שערות בלא הכשר מהודר.

איסור ריבית – ומכשולות בהשקעות בכספי פנסיה

עוד יש לידע שכיום חברות ההשקעה משקיעים את כספי הפנסיה וכספי ביטוח לאומי במניות וכדומה בהשקעות אסורים, ורבים נכשלים באיסור ריבית שהוא חמור מאוד והפליגו חז"ל בעונש המלוה בריבית ואמרו (שמו"ד פ"א ס"ו) שהמלוה בריבית אינו קם בתחיית המתים, ועל כן כל אחד יעביר את כספי הפנסיה וכספי ביטוח לאומי למסלולים שבכשרות "גלאט הון".

גזירות השלטון בעת הזאת

והנה אנחנו נמצאים עכשיו במצב נורא מאוד, שראשי שלטון הרשע רוצים לשנות את התורה ולהביא ח"ו לעזיבת הדת. בדעתם להעלות גויים גמורים ולערבם בינינו כגרים, ולשנות את הכשרות, ולבטל מאתנו את קדושת ישראל, ולמסור חלקים ממקום השכינה הקדושה בכותל המערבי לשליטת הרפורמים שיעשו שם לעג וקלס ח"ו מהשכינה הקדושה, ועוד.

הם דורשים מבני הישיבות להתגייס לצבא בטענת "שוויון בנטל", אבל אנחנו נכריז בפה מלא בפני ראשי השלטון "אנחנו לא נלך לצבא לעולם אפילו לא ליום אחד", וכל המתמקים והמעדנים שהם יבטיחו לנו לא יעזור להם לקחת אותנו לצבא שלהם, שאנחנו כבר מגויסים לצבא ה'.

ובאמת עיקר כוונתם ורצונם לגייס את בני הישיבות, הוא כדי לעקור את האמונה ח"ו מאתנו, וכפי שאמר ראש הכופרים הרשע בן גוריון שר"י: "הצבא שלנו אינו כמו שאר צבאות שעשו רק כדי להילחם באויבים, אלא הצבא שלנו הוא כור ההיתוך הישראלי - לחנך את הדור הצעיר לנאמנות למדינה, ולחנכם שרק בכוחותינו נוכל לכבוש ולנצח", עפ"ל, ועלינו לעמוד בתוקף כנגדם, שאם אנחנו נהיה 'חזקים' כנגדם הם לא יוכלו להזיק לנו כלום.

יודוע מה שאמרו תלמידי הקדוש החת"ס על הפסוק בתהילים (ע"ט א') "מזמור לאסף אלוקים באו גויים בנחלתך", ושאלו חז"ל (איכ"ר ד' ט"ו) "מזמור לאסף, קינה לאסף מיבעיא ליה, ואמרו תלמידי החת"ס שהמזמור הוא על שבאו גויים בנחלתך ולא יהודים, כי כשיהודים פורקי עול נלחמים איתנו, אז המצב הוא מר מאוד, עכ"ד, וכוונת הדברים הוא שעל הגלות אצל הגויים יש לנו מסורת דור אחר דור במשך כאלפיים שנות גלותינו מה לעשות והיאך

דרשות ההג

ביום ראשון א' דחול המועד בשעה 08:00 בערב בהיכל בית המדרש הגדול דתולדות אהרן רחוב מאה שערים פינת שבטי ישראל

ביום שלישי ג' דחול המועד בשעה 12:30 בצהריים בהיכל בית המדרש הגדול דישיבת תפארת ישראל בראשות הגר"מ דרוק שליט"א רחוב ריינס 16 (בנייני דסקין) גבעת שאול

תפילות מרן שליט"א לזיווג הגון בליל שביעי של פסח לאחר שירת הים בזמן קדיעת ים סוף

בזמן המסוגל לזיווגים הגונים בליל שביעי של פסח לאחר מעמד שירת הים ברוב עם, בזמן היחיד בשנה שמרן שליט"א מייחד זמנו לברך עם אחר שם את הזקוקים לזיווג הגון יזכיר מרן שליט"א לברכה וישועה את תורמי "קופת העיר" שהרימו נדבתם עפ"י בקשתו לתרומות כבקשת מרן רבינו שליט"א ניתן להתקשר לקופת העיר 47-47-39-1800 או בעמדות נדרים פלס' וקהילות' בתרומה של 380 ש"ח לכל שם

זמני קבלת קהל בבית מדרן רבינו שליט"א בימי חול המועד

ברחוב קצנלביץ 4 הר נוף ירושלים, מידי יום לאחר תפילת שחרית בביתו (תפילת שחרית בשעה 08:15) וכן בשעות הערב (למעט יום ראשון א' דחול המועד) בין 07:00 ל-08:00 בערב - בין מנחה למערב

באם יהיה שינוי בלוח הזמנים
הדבר יעודכן במס' טלפון 0772661001 שלוחה 1

- הגליון הודפס לפני ההג -